

Nuotraukos internete

Tikslas: suprasti, kad atvaizdas taip pat yra asmens duomenys, žinoti privatumo išsaugojimo svarbą, suvokti, kad internete paskelbta informacija tampa vieša, kad ja gali pasinaudoti piktavaliai. Suformuoti ir įtvirtinti tinkamus asmens atvaizdo apsaugos elgesio modelius.

Priemonės: vaizdo siužetas.

Metodai: vaizdo siužeto peržiūra, atvejų analizė, diskusijos.

Teorinis įvadas

Kartą internete paskelbta nuotrauka ten lieka amžiams. Nuotrauką bet kas gali nukopijuoti, platinti, saugoti tiek internete, tiek savo kompiuteryje, ir tolesnio platinimo visiškai nebeįmanoma kontroliuoti, lygiai kaip nebegalima nuotraukos visiškai pašalinti iš interneto.

Svetimos nuotraukos gali būti panaudojamos piktam, ne tik patyčioms, sumenkinimui, šantažui bet ir suklastojant asmens tapatybę, kai vienas žmogus apsimeta kitu.

Ypatingai reikia vengti internete skelbti provokuojančias, audringų vakarėlių ir kitokias nuotraukas, kurios gali būti panaudojamos šantažui, siekiant išgauti pinigų, priverčiant aukas elgtis prieš savo valią.

Darbdaviai dažniausiai informacijos apie kandidatą į darbo vietą ieško internete. Visų šėlionių nuotraukos internete gali išlikti labai ilgai ir rimtai sutrukdyti jūsų karjerai.

Lietuvos ir beveik visų šalių įstatymai nurodo, kad fizinio asmens nuotrauka (jos dalis), portretas ar kitoks atvaizdas gali būti atgaminami, parduodami, demonstruojami, spausdinami, taip pat pats asmuo gali būti fotografuojamas tik jo sutikimu. Sutikimo nereikia, jei asmuo fotografuojamas viešoje vietoje. Tačiau net ir tokiu atveju jos negali žeminti asmens garbės, orumo ar dalykinės reputacijos.

Vaikų ir nepilnamečių teisės į atvaizdą priklauso jų tėvams. Teisiškai tėvai gali skelbti savo vaikų nuotraukas, tačiau vaikams užaugus jie dėl to gali turėti įvairių nepatogumų.

Šiuo metu labai populiarios įvairios pažinčių svetainės, socialiniai tinklai, kuriuose beatodairiškai pateikiami asmens duomenys, visiškai neįvertinant galimų neigiamų pasekmių. Remiantis ES tyrimais, 50 proc. Europos nepilnamečių internete pateikia asmeninę informaciją, kuri ten gali likti visam laikui ir kurią visi gali matyti.

Socialiniame tinkle „Facebook“ paskelbtos nuotraukos lieka visam laikui. Pašalinti galima tik nuorodas į jas, o pačias nuotraukas ir toliau galima rasti naudojantis paieškos sistemomis. Atkreipkite dėmesį, kad nuotraukose vartotojai gali sužymėti žmones, tada pašaliniai gali susieti jų atvaizdus ir pavardes. Iš dalies savo privatumą socialiniuose tinkluose galima apsaugoti ribojant „draugų“ galinčių matyti jūsų duomenis ratą.

Internete aptikus prieš jūsų valią paskelbtų nuotraukų, kreipkitės į tos svetainės tvarkytoją. Yra ir teisinis kelias - galima kreiptis į teismą ir reikalauti turtinės bei neturtinės žalos atlyginimo. Nepilnamečiai turėtų pasitarti su tėvais ir mokytojais.

Pamokos veiklos

Priklausomai nuo vaikų amžiaus ir turimų žinių, galima pradėti nuo įžanginių klausimų arba iškart parodyti vaizdo siužetą.

Įžanginiai klausimai

- Ar asmens nuotrauka taip pat yra jo asmeniniai duomenys?
- Kokių nuotraukų nedera skelbti viešai?
- Kokios grėsmės gali iškilti paskelbus asmens nuotrauką?
- Ar teko patirti nemalonumų dėl savo nuotraukos paskelbimo?

Vaizdo siužetas

„Žvaigždė“ (trukmė 1:50 min.), kūrėjas - Lietuvos vartotojų institutas

Darbas grupėse

Pasiūlykite ir padėkite vaikams sugalvoti galimus atvaizdo privatumo apsaugos internete scenarijus (galimas darbas grupėse).

Situacijos:

- 1 atvejis. Internete aptikote savo nuotrauką, kurią kitas žmogus panaudojo savo tapatybei suklastoti arba reklamai.
- 2 atvejis. *Youtube* aptikote filmuką, kurį kažkas įgarsino ir įdėjo, norėdamas iš jūsų pasityčioti.
- 3 atvejis. *Feisbuke* klasės draugas įdėjo vakarėlio nuotrauką ir pažymėjo joje jūsų ir visų kitų draugų veidus.

Rekomenduojami scenarijai:

1. Svetainės administratoriaus pareikalauti pašalinti nuotrauką, kreiptis į suaugusiuosius.
2. Svetainės administratoriaus pareikalauti pašalinti nuotrauką, kreiptis į suaugusiuosius.
3. Klasės draugo pareikalauti pašalinti nuotrauką, nepavykus - kreiptis į suaugusiuosius. *Feisbuko* nuostatose uždrausti nuotraukų žymėjimą.

Diskusija

Surenkite diskusiją. Vaikai tegu dalijasi savo žiniomis, mokytojas tik moderuoja ir pataria socialinės elgsenos temomis.

1. Kaip *Feisbuke* neleisti žymėti nuotraukų?
2. Kaip atskirti tikras nuotraukas nuo klastočių?
3. Ką daryti, jei su nuotraukomis patekome į bėdą, o tėvai nesupranta *Feisbuko*?

Paskelbkite trumpą pamokos išvadą.

Papildoma medžiaga

1. Vaizdo siužetas „Nešok su vilku“ <https://www.youtube.com/watch?v=tY6AKB4SWeE> (eSlovensko)
2. http://www.draugiskasinternetas.lt/repository/dokumentai/priemones/2013/Nuotrauku_kelbimas.pdf
3. „Facebook ir tavo privatumas“
http://www.draugiskasinternetas.lt/repository/dokumentai/facebook_internetui.pdf